

Da man inddæmmede store dele af Vest- og Sydlolland

Af Jakob Andersen, geologisk interesseret og fhv. kørelærer m.m., Nakskov

Hvis du bevæger dig en tur rundt på det sydvestlige Lolland, er der nogle bynavne, der springer i øjnene.

Langø, Ydø, Stensø, Bondeholm m.fl. er eksempler på stednavne, der naturligt leder tankerne hen på øsamfund, snarere end på de landfaste landsbyer, som de er i dag.

Tidligere har disse lokaliteter rent faktisk været øer i Nakskov Fjord, og til historien om disse, deres tilblivelse og udvikling hører der en "naturlig" forklaring.

Da isen fra den seneste istid (Weichselistiden) for ca. 11.500 år siden var smeltet tilbage, udgjorde Lolland sammen med det meste af det øvrige Danmark et sammenhængende landområde med bunden af den nuværende Nakskov fjord beliggende over istidshavets overflade. Frosset fast i den stivfrosne jordoverflade lå der spredt et stort antal ganske store vandrebløkke, som var efterladenskaber fra den tilbagesmeltende is. Sådanne vandrebløkke møder vi den dag i dag som store sten f. eks. på bunden af Nakskov Fjord, og det er netop disse sten, fjordens sejlerfolk ved, at de skal vogte sig for at påsejle.

Et landområde udsættes efter at have været dækket af et tykt og tungt lag is normalt for en landhævning, hvilket da også skete efter den sidste istid. Imidlertid steg havvandstanden i perioder på grund af isafsmeltningen hurtigere end landhævningen kunne følge med til. Dertil kommer så, at Danmark siden istiden så at sige "tipper" omkring en linie gående fra Ringkøbing i vest til Møn i øst.

Nord for denne linie sker en landhævning og syd for den en landsænkning, og der skal derfor ikke megen fantasi til at forstå, hvorfor Nakskov Fjord fik "våde tæer", og at kun de naturligt højest beliggende områder efterfølgende kom til at stikke op af vandet som øer, der langt senere blev beboet og fik navne som Ydø, Langø, Stensø osv.

Livet på øerne i Nakskov Fjord gik sin daglige gang lige indtil november 1872, hvor en frygtelig oversvømmelse skabte død og ødelæggelser i det ellers så fredelige område. H.C. Andersen var meget berørt af denne naturkatastrofe, som ud over Falster også satte sine spor langt op ad Sydøstsjællands kystegne, og han skrev i et digt kort efter: "Stormen Fløi ud med Dødsbud og Rædsler".

På grund af flere dages stærk blæst fra nordvest var store mængder vand blevet presset gennem bælteerne ind i Østersøen og op i den Botniske bugt. Efterfølgende vendte vinden grundet et kraftigt lavtryk over Alperne og kom nu med fornyet styrke fra østlige retninger og pressede vandmasserne i Østersøen mod vest og dermed bl. a. mod Lolland. Den 13. november 1872 kulminerede stormen, og vandstanden steg til mere end 3 meter

Set lidt fra oven - så ville det meste af det land, man kan øje være hav uden diget.

over daglig vande med voldsomme oversvømmelser til følge.

Huse, gårde og husdyr blev vandmassernes bytte, men det værste var, at også 28 lollandske menneskeliv gik tabt under de tsunamiliggende tilstande.

Mod sydvest blev Lolland revet over, og der blev skabt forbindelse mellem Nakskov Fjord og Rødby Fjord skønt afstanden, hvor den var kortest, udgjorde omkring 8km.

Katastrofens omfang gjorde, at politikerne arbejdede hurtigt, og i maj 1873 kun et halvt år efter stormfloden vedtog man på Tinge loven om opførelse af det lollandske dige fra Nakskov i vest til Errindlev i øst, en strækning på 63 kilometer, samt et dige langs den falsterske østkyst, der var lige så hårdt ramt af stormen og dens følger, som Lolland var det.

Det nye dige betød ud over sikring af kysterne også inddæmning og tørlægning af Rødby Fjord samt dele af Nakskov Fjord.

Arbejdet blev påbegyndt allerede i august samme år, og

i maj 1878, efter at der med skovl og trillebør var flyttet 1.730.000 kubikmeter jord, stod Danmarks største kystsikringsprojekt færdigt, og nogle af de tidligere øer - Ydø, Langø, Stensø m.fl. var nu blevet "landfaste" med det øvrige Lolland.

Den dag i dag kan vi nyde turen på og langs med diget, indånde den friske havluft, få energi og være glade og taknemmelige for, at politikerne dengang i 1873 var progressive og fremsynede nok til at sikre det dejlige Lolland og Falster mod nye oversvømmelseskatastrofer.

Turen på diget er ganske vist pragtfuld, men hvorfor ikke fortsætte mod vest helt ud til Albuen, der med sit fyr ligger som en lanterne ved indsejlingen til én af verdens smukkeste fjorde. En tur langs vandkanten kan give rige oplevelser, og for den geologisk interesserede kan den byde på interessante fund.

Vi finder på sydkysten af Lolland og ikke mindst på tungen ud mod Albuen ledeblokke, som vidner om, hvordan isen i den seneste istid rykkede frem fra øst mod vest gennem det, der i dag er Østersøen.

Vi finder f.eks. ledeblokkene rød og brun østersøkvartsporfyr, hvis oprindelse stammer fra den nuværende Østersøsbund. Den røde østersøkvartsporfyr stammer fra et område tæt på Åland, mens den brune kommer fra et område øst for Stockholm, og disse blokke er altså af isen blevet rykket løs af den faste formation, de var en del af, og ført frem til Lolland, hvor de nu i 11.500 år har ventet på, at du kommer og finder dem i strandkanten.

Turen ud mod eller vel nærmere på Albuen er en vandring på en krumodde, eller rettere en serie af sammenhængende krumodder, som er dannet ved at bølgerne på vindsiden fører sand og grus op langs kysten, mens der på læsiden dannes en vig med stillestående vand.

Ved Albuen blev denne læsidevig på "fjordsiden" af krumodden brugt som vinterkvarter for den danske flåde og dens besætninger, og gamle grave forsynede med trækors vidner stadig om flådens tilstedeværelse.

I Jylland har de Skagens gren, som med sine 30 kilometers længde er verdens største krumodde, men på Lolland har vi Albuen, som med en længde på 7,5 kilometer absolut hører til blandt de større og ikke mindst smukkeste,

På med vandreskoene og afsted! Husk regnfrakke og solbriller og glem ikke madpakke og drikkedunk, for med det rette udstyr og den rette forplejning er du sikret en unik naturoplevelse.